НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
РЕСПУБЛИКИ ТЫВА
ИМ. А.С.ПУШКИНА

1925 чылдың август
31-де үнүп эгелээн

ШЫН

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН

№ 59
(19790)
2024 чылдың
август 7
среда

Хүннүң үнери – 05.15
Ажары – 20.21
Хүн дурту – 15.06

shyn.ru

Садар өртээ
хостуг

12+

Белеткеп алганы ийи катап хөй

/ Таңды кожуун. 2023 ч. "Шынның" архивинден.

Материалды 3-кү арындан номчуур.

Ада ТЮЛЮШТУҢ тырттырган чуруу.

Тыва дайынчыларга шаңналдарны тывыскан

Тываның Баштыңы ТШО девискээринде Төп болгаш Чөөн шериг округунуң шериг кезектеринден тыва дайынчыларга техниканы болгаш оларга эргежок чугула тускай херекселдерни чедирген...

\ 2-ги арында

Өг-бүле фермазын сайзырадыры

Тывага көдээ ажыл-агыйның аңгы-аңгы хевирлерин сайзырадырынга грант акшазы эки салдарлыг дээрзин ажыл-херектер көргүскен. Оларның бирээзи – өг-бүле фермазын сайзырадырынга грант...

\ 3-кү арында

3900 тонна сигенни мал череминге көдээ ишчилер белеткеп алган.

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН
2024 чылдың август 7 | №59 (19790)
ШЫН

Түр када хораан

Регионалдыг диспетчер албанының дыңнатканы болза, 2024 чылдың август 6-да Тыва Республиканың арга-арыг фондузунуң черлеринде 3694 га черде 22 арга-арыг өрттери ам-даа хып турар. Тожу биле Балгазынның арга-арыг ажыл-агыйларында 11 га шөлде ийи өртту өжүрген.

Эрткен дүне чагган чаъс хып турар черлерни чүгээр өжүрген-даа болза, чер-черлерде ам-даа имистелдир хыппышаан деп республиканың Арга-арыг яамызы тайылбырлаан. Ол көстерни өжүрер даалга өрттүлер мурнунда салдынган.

Бөгүнде Тере-Хөл, Кызыл, Бии-Хем, Таңды, Чеди-Хөл, Тес-Хем, Улуг-Хем база Тожу кожууннар девискээрлеринде арга-арыг өрттери хып турар. «Азас» заповедниктиң арга-арыгларында ийи өрт бар.

Өрттер өжүрүлдезинде 222 кижини база 39 санныг техниканы хаара туткан. Курлавырда 94 кижи база 88 санныг техника бар.

Шупту арга арыг-арыг өрттери чаңнык дүшкенинден өөскээн.

Республиканың арга-арыг фондузунуң девискээринде арга-арыг өрттери-биле нарын байдалды көргеш, август 4-де Тыва Республиканың Баштыңы Владислав Ховалыг регионалдыг деңнелдиг онза байдал чурумун чарлаан. Ол үеде арга-арыг кирерин шуут хораанын сагындыраалыңар.

/ **Бистиң корр.**

Тыва дайынчыларга шаңналдарны тывыскан

Тываның Баштыңы бо неделяда ТШО девискээринге ажыл-агыйжы сургакчылаашкынга чорааш, Төп болгаш Чөөн шериг округунуң аңгы-аңгы шериг кезектеринден тыва дайынчыларга техниканы болгаш автомобильдерни, ооң иштинде квадрокоптерлер база оларга эргежок чугула тускай херекселдерни чедирген.

Ол ажыл-агыйжы сургакчылаашкынче Владислав Ховалыг-биле катай Тывада Улусчу фронтунуң активчилери Эрес Хуурак биле Ужар-оол Иргит база чораан. «Деткимче» регионалдыг фонд чурттакчы чоннуң, улуг бүдүрүлгелер болгаш компанияларның, аңгы-аңгы албан черлериниң база меценаттарның деткимчези-биле саткан беш мотоциклди база ол хире квадроциклдерни кожуглары-биле катай, он-он квадрокоптерлерни болгаш генераторларны бистиң шериглерге дамчыткан.

Тываның Дээди Хуралының депутады, регионалдыг Улусчу фронтунуң кежигүнү Эрес Хуурак: "Ылап-ла улуг дуза херек-тир, гуманитарлыг деткимчеден эгелээш, читкен шериглерни дилээр ажылдарга чедир. Бо удаа Тываның Чазаа биле Улусчу фронт бистиң оолдарга тос машинаны, квадроциклдерни, камгалал четкилерин база оолдарның чагаан чүлдерин эккелдивис».

Донецк Улус республикада «Саур-Могила» деп кол мемориалдыг комплекске чүъкту дамчыткан. Аңаа-ла Тываның Баштыңы бистиң дайынчыларывыска шаңналдарны тывыскан.

Эр дайынчылар-биле кады Тывадан кыс уруглар база шериг херээн эртип турарын Тываның Баштыңы демдеглээн. «Оларның бирээзи – эмчи сестразы, ефрейтор Стелла Монгуш. Эрткен чылдың ноябрьда ол фронт шугумунга дайынчыларның амы-тынын камгалаары-биле Камгалал яамызы-биле керээни чарган. Чаңгыс чер чурттуумга эрес-дидим чоруу дээш «Тускай шериг операциязының киржикчизи» деп Тыва Республиканың медалын тывыстым» – деп, В. Ховалыг бодунуң блогунга бижээн.

«Бээр бистиң дайынчыларывыска дузалажыр дээш келген мен. Мурнуку одуругдан эккеп турар балыгланган дайынчылдарны хүлээп алгаш, эмнээш, Россияже эвакуациялап чорудуп турар бис. Бо мээң бир дугаар шаңналым-дыр. 137 дугаар бригаданың мурнундан республикавыстың Баштыңынга четтиргенимни илередир-дир мен» – деп, ол өөрүшкүзүн илереткен.

Ол хүн Тываның Баштыңы 97 дайынчыга шаңналдарны тывыскан. Шаңналдарның аразында Эрес-дидим чорук ордени база «Эрес-дидим чорук дээш» деп медаль база бар.

«Саур-Могила» мемориалдыг комплекс Донбасстың камгалакчыларынга, ол дээрге фронтунуң кандыг-даа точказында тулчуушкунга киржип турган бистиң чаңгыс чер чурттугларывыска тураскааткан. Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде маңаа улуг тулчуушкун болуп турган. Эрткен үениң дайынчыларының маадырлыг чоруу – ТШО киржикчилеринге езулуг эрес-дидим чоруктуң үлегери-дир» – деп, Владислав Ховалыг демдеглээн.

Даг гвардиязының 55-ки гвардейжи тускай мото-адыгжы бригадазының командири, полковник Сергей Карасев 55-ки бригаданы бир чыл чартык командылап турар. «Тыва дайынчыларның командылакчызы болуру меңээ чоргаарал-дыр» – деп, ол демдеглээн.

«Чүге дээрге оларның национал аажы-чаңын билипкен мен: ол дээрге коргуш чогу, ол дээрге күштүг күзел-соруу, ол дээрге күжү. Оларның өгбелериниң тураскаалдыг овур-хевири диригт. Ада-чурттуң Улуг дайынында тыва кавалержилер дыка-ла эрес-дидим тулчуп турган. Ам-даа болза неофашистер-биле тулчуп турар үеде ол-ла чүве катаптап турар: дайзыннар бистиң дайынчылардан дыка коргар»

/ **ТР-ниң Чазааның парлалга албанының медээзинден.**

Кижизидилге чугула

«Бастион» КХН бүдүрүлге чериниң баазазында Кеземче күүседириниң федералдыг албанының Тыва Республикада эргелели дугаары 3 чуртталга колониязының чаа тудуун ажыткан.

Чаа тудугнуң ажыдыышкынын байырлыг байдалга демдеглээн. Аңаа ТР-ниң Чазак Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседип турар Айдыс Сынаа, республиканың прокурору Сергей Дябкин, ТР-ниң юстиция сайыдының хүлээлгезин түр үеде күүседип турар Александр Томачаков, регионда коммерсиялыг эвес организацияларның каттыжыышкынының даргазы Евгений Лицкевич болгаш «Бастион» КХН-ниң директору Роман Тырычев олар киришкен.

Эдип-чазаар албан чериниң даргазы Руслан Петенёвтуң демдеглээни-биле алырга, чаа оран-саваны ажыдып турары кончуг эки, ооң мурнунда кем-херек үүлгеткеш, шииттирген хамаатыларны Тывада шак ындыг эдип-чазаар тускай албан-чериниң чок болганы-биле, соңгаар хоорайларже чорудуп турган. 2019 чылда бир-ле дугаар 33 олуттуг эдип-чазаар участок ажыттынган турган. Ооң соонда ону 33 эвес, а 207 олуттуг кылдыр калбарткан. 2024 чылдың август 6-да ажыттынган участок 90 олуттуг. Тывадан өскээр чорбайн, шииттирген чылдарын эрттирип болур апарганы ол.

Сөс ап, байыр чедирген даргалар РФ-тиң Президентизи В.Путин кеземче херээн кадыг-дошкун болуру эвес, а кижизидилге ажылын киирери чугула дээрзин демдеглээнин сагындырган. Кеземче херээниң бир хевири – албадал-биле ажылдадыры бо хүннерде амыдыралда боттанып эгелээни ол. Шииттирген хамаатылар хөй-ниитиниң амыдыралынче бичиилеп кирип, төрелдери-биле, өг-бүлези-биле аразынга харылзаа катап тургустунуп, ажыл-хожул тып алырынга дузалаар.

Байырлыг ажыдыышкынның хүндүлүг аалчылары кызыл кожааны кезип, чаа оран-саваның эргинин артап киргеш, өрээл бүрүзүн эргий кезип көрген. Психологтуг кичээлдер эрттирер класс, изиг-соок суглуг арыгланыр черлер, телевизор, соодукчу, хеп чуур автомат машина дээш амыдырлга чугула херек чүүлдер доозазы бар.

Объектиде амгы үениң видеохайгааралын быжыглаан. Охрананың болгаш өрт чериниң медээ бээр техниказын база быжыглаан дээрзин келген аалчыларга көргүзүп тургаш, Роман Тырычев тайылбырлаан.

«Бо чаа ажыттынган оран-савага 90 кижи чурттаар. Кижи бүрүзү айда 36 муң рубльден өрү шалыңныг болур» – деп, чазалга төвүнүң инспектору Доржу Лапкар чугаалаан.

Ийи айдан беш чылга чедир шииттирген хамаатылар албадал-биле ажылдаар кеземче херээнге онаажып болур. Ында чурттап турар шииттиргеннер дүне-даа, хүндүс-даа чөпшээрел чокка ук оран-саваны каапкаш чорбас ужурлуг. Ажыл шагы үзүп, ээзиртир суксун ажыглап, албан чериниң ажылдакчыларынга дыңнангыр эвес чорук илерээр болза, херээн эде көргеш, хосталгазын казып шиидер.

Албадал-биле ажылдадыр кеземче херээ-биле назы четпээннерни, бир болгаш ийи дугаар бөлүктүң инвалидтерин, иштиг херээженнерни, үш хар четпээн чаш уруглуг иени, 50 хар ашкан херээженнерни, 60 хар четкен эр улусту шиидип болбас.

«Бастион» КХН-ниң тудуунда күзелдиивис-биле ажылдап тур бис. Кежээ автобус келгеш, бисти алгаш, чурттап турар черивиске аппарып каар. Шалыңныг бис. Албадал-биле ажылдадыр кеземче херээ шииттирген кижиниң келир үеде ниитилелге бодун шын алдынарынга, өг-бүлези-биле харылзаа тударынга, ажылга тургустунуп алырынга, бодун тып алырынга дыка ажыктыг деп санаар мен. Бир эвес ак сеткилдиг, чурумнуг ажылдаар болза, өөрүп четтирииишкинниң бижии дээн ышкаш шаңналарны база тыпсып турар» – деп, шииттиргеннерниң бирээзи Александр чугаалады.

/ **Айдың ОНДАР.**

Буян ООРЖАКТЫҢ тырттырган чуруктары.

Өг-бүле фермазын сайзырадыры

ТЫВАГА КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ АҢГЫ-АҢГЫ ХЕВИРЛЕРИН САЙЗЫРАДЫРЫНГА ГРАНТ АКШАЗЫ ЭКИ САЛДАРЛЫГ ДЭЭРЗИН АЖЫЛ-ХЕРЕКТЕР КӨРГҮСКЕН. ОЛАРНЫҢ БИРЭЭЗИ – ӨГ-БҮЛЕ ФЕРМАЗЫН САЙЗЫРАДЫРЫНГА ГРАНТ.

Ону тараачын болгаш фермер, хууда мал ажыл-агыйлыг, көдээ ажыл-агый продукциязын бүдүрүп турар хамаатылар ап болур. Өг-бүле фермазын сайзырадырынга 5 миллион рубльден эвээш эвес, 30 миллион рубльден хөй эвес грант акшазын ап болур. Грант акшазы дээрге анаа-ла үлеп бээр акша эвес, грантыны берип турар таланың негелделерин күүседиринге үндүрүп берген акша-дыр. Россияда көдээ ажыл-агый грантыларының кол берикчизи – күрүне.

Өг-бүле фермазын сайзырадырынга грантыны ойнап алырының конкурзунга 2 кижиден эвээш эвес төрел кежигүннерлиг, 2 чыл бурунгаар күрүне бүрүткелин эрткен ажыл-агыйлар киржип болур. Конкурстуң негелделери база дыка шыңгыы. Өг-бүле фермазын сайзырадырының бизнес-планын тургузары, ол планны боттандырарынга херек акша-хөреңгиниң 40 хуудан эвээш эвезин өг-бүле боду дуглап шыдаары, күрүнеге төлээр үндүрүглерге болгаш банкыларга өре чогу дээш оон-даа өске.

Чамдык кижилер грант биле субсидияны ылгаштырбайн турар таварылгалар база бар. Грант дээрге боттарының бизнезин сайзыратсын дээш, кандыг-бир негелделер ёзугаар баш бурунгаар бээр акша. А субсидия — бизнести сайзырадырынга үндүрүп каапкан чарыгдалдарның кезик-чамдыызын дуглаары-биле берген акша.

«Өг-бүле фермазын сайзырадырынга» грантының шилилге конкурзунуң түңнелдериниң дугайында республиканың Көдээ ажыл-агый яамызы июль 24-те интернетте бодунуң албан ёзузунуң арынында чарлаан. Конкурс комиссиязының шиитпири-биле К.-К.Н. Доңгак, С.-С. М. Моңгуш, А.Ю.Чамьян олар «Өг-бүле фермазын сайзырадырынга» грант акшазын ойнап алганнар. К.Н. Доңгак — 8 000 000,00 рубль, С-С. М. Моңгуш — 16 000 000,00 рубль, А.Ю. Чамьян— 5 004 271,20 рубль акшаны боттарының ажыл-агыйларын сайзырадырынга тус-тузунда алыр ужурлуг.

Грантыны ойнап алганнарның шуптузу ажыл-агыйжы, боттарының ажыл-херээнге эртем-билиглиг, арга-дуржулгалыг кижилер. Оларның дугайында медээлер массалыг информация чепсектеринде безин бар. Чижээлээрге, К.-К.Н. Доңгак тараачын-фермер ажыл-агыйлыг, хой-өшкүнү, бода малды болгаш сарлыктарны азырап өстүрүп келген. 2019 чылда хууда бүдүрүлге эрге-байдалдыг кылдыр бүрүткеткен. Эрткен 2023 чылда Россельхозбанкыдан чиигелделиг чээлини сарлыктарның баш санын көвүдедиринге алгаш, 1 миллион рубль чээли акшазы-биле сарлыктарны болгаш машина-техниканы садып алыр аргалыг болган. Бо чылын «Өг-бүле фермазын сайзырадырынга» грантыны ойнап алган. Ынчангаш К-К.Н. Доңгактың дугайында ол чүгле эки малчын эвес, саң-хөө айтырыгларынга, документилер сайгарарынга база хоомай эвес кижи-дир деп чугаалап болур-дур.

«Өг-бүле фермазын сайзырадырынга» грантының шилилге конкурзунга К.-К.Н. Доңгак, С.-С. М. Моңгуш, А.Ю.Чамьян суглардан аңгыда, 21 кордакчылар база киришкеннер. Оларның грант акшазын ойнап ап шыдавайн барган чылдагааннарын конкурс комиссиязы аңгы тайылбырлап, чедер-четпестерни демдеглээн. Ол чылдагааннар колдуунда конкурска киржириниң документилерин грант алырының негелделеринге дүүштүр кылдынмааны азы документилерни четче эвес кииргени бооп турар.

Көдээ ажыл-агый грантыларының конкурзунуң түңнелдерин үндүрген, тиилекчилерни илереткен соонда, грантыны кандыг-бир чылдагаан-биле ойнап албайн барган кордакчыларны конкурс комиссиязының кежигүннери оларны, конкурска киржилге дээрге база бир бурунгаар базым, бир янзы чедиишкин-дир деп, оожургадып турар. Ол база чөптүг хевирлиг. Баштайгы конкурска киржилге дараазында конкурска киржиринге белеткел-дир деп чугаалап болур. Конкурстарга каш удаа киржип тургаш, грант акшазын ойнап алганнар база бар-ла болгай. Конкурстарга киржир дээннерге көдээ ажыл-агый яамызының специалистери дузалажып, арга-сүмени берип турар.

Ынчалза-даа ТР-ниң Көдээ ажыл-агый яамызының эрттирип турары грант болгаш субсидия конкурстарының негелделериниң чамдыызынга таарзынмаан бижимелдер яамының паблигинге бо-ла көстүп кээп турар. Чылгыда төрүүр аъттарның, төрүүр өшкү болгаш хойнуң, эъттиг уксааның инектерниң бажы санын көвүдедир азырап өстүреринге субсидия алырының шилилгезин бо яамы июль 26-да чарлаан. Документилерни хүлээп алырының хуусаазын июль 30-ден август 4-ке чедир деп чарлалда айыткан. Чарлалдың адаанга ол-ла дораан ол хуусаага таарзынмаанын илереткен бижимелдер көстүп келген. Чижээлээрге, Сергей Партан дээрзи «4–5 хонук иштинде ынча хөй малчыннар четтигер-даа чүве бе, азы өжегээр кыска хуусаа берип каан чадавас» деп бижээн. Ындыг бижимелдерниң авторларынга харыы кылдыр көдээ ажыл-агый яамызының ажылдакчылары Тыва Республиканың Баштыңының 2023 чылдың ноябрь 15-де үндүргени 836 дугаарлыг доктаалы-биле таныжып алырын сүмелеп турар — оон тодаргай харыы чок.

Грант болгаш субсидия бээриниң конкурстарынга документилер дужаарының хуусаазынга хамаарыштыр хөй айтырыгларны чамдык кижилер ТР-ниң Көдээ ажыл-агыйынга анаа эвес салып турар. Бо конкурстарны өске регионнарда канчаар эрттирип турарын интернеттен олар номчуп турар болгай. Чижээлээрге, Алтай Республиканың Көдээ ажыл-агый яамызы өг-бүле фермаларын сайзырадырынга субсидия хевириниң грантыларының бээриниң шилилгезин 2023 чылда эрттирген. Документилерни хүлээп ап эгелээриниң хуусаазын 2023 чылдың апрель 10-нуң хүнү, хүлээп доозарының хүнүн май 12-ниң хүнү кылдыр чарлаан – барык-ла 1 ай чыгыы хуусааны документилер хүлээп алырынга тускайлаан.

/ **Ш. МОҢГУШ.**

Чурукту интернеттен четкизинден хоолгалаан.

Белеткеп алганы ийи катап хөй

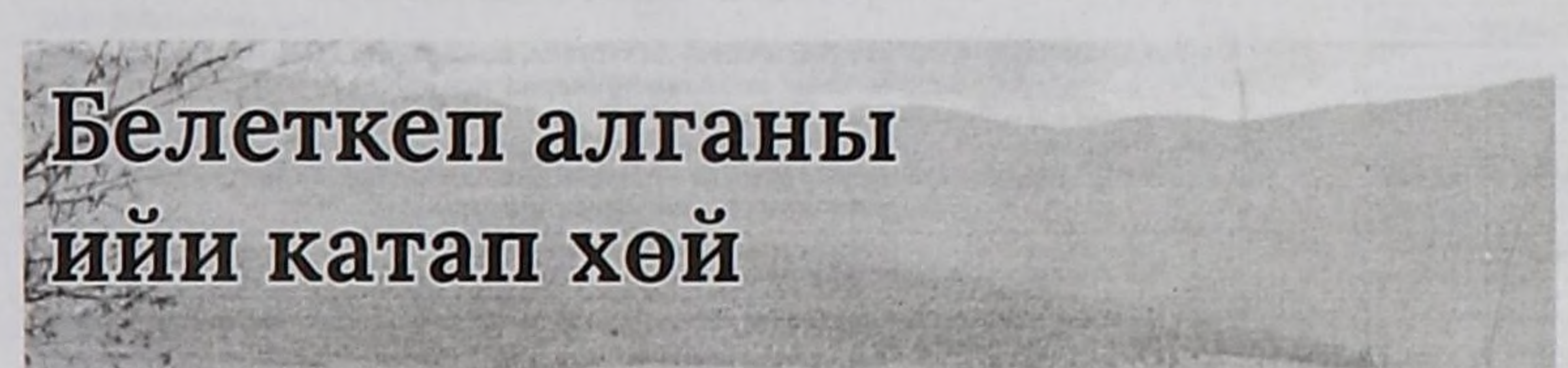

/ Таңды кожуун. 2023 ч. "Шынның" архивинден.

Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый яамызының сөөлгү медээлери ёзугаар алырга, эрткен 2023 чылдың август айның баштайгы хүннеринде мал чеминиң белеткелин 2024 чылдың ол-ла үезинге деңнээрге, көдээниң ажыл-ишчилери элээн шалыпкын чорудуп турар.

Август айның баштайгы неделязынга чедир 3900 тонна сигенни мал чеминге кезип алган. План ёзугаар 2024 – 2025 чылдың кыштаглаашкынынга мал-маганга четчир кылдыр көдээниң ажыл-ишчилери 237 407 тонна сигенни мал чеминге белеткеп алыр ужурлуг.

Мал чеминиң белеткелинче Бии-Хем кожууннуң көдээ ишчилери эң-не баштай киргенин демдеглеп каары артык эвес. Чүге дээрге тайга тыртым девискээрлиг Бии-Хемниң хову-шөлдеринде бо чайын оът-сигенниң үнүжү багай эвес болган. Ынчангаш бии-хемчилер мал чеминге сиген белеткелин июль айның ортаа үезинде эгелей бергеннер. «Лидер-М» кызыгаарлаан харыысалгалыг ниитилел, В.К. Нурзаттың хууда тараачын-фермер ажыл-агыйы болгаш «Аян-Агро» кызыгаарлаан харыысалгалыг ниитилел чайгаар үнген сигенни мал чеминге кезип кирипкеннер. Июль айның сөөлгү неделязынга чедир олар ниитизи-биле 138,8 тонна сигенни мал чеминге белеткеп алганнар.

Тываның агаар-бойдузу бо чайын кончуг изиг, чамдык черлерде кааңдаашкынныг болган. Ынчангаш республикага мал чеминиң белеткелиниң эгелээри оът-сигенниң үнүжүнден хамааржыр. Ынчангаш сиген кезилдезинче кожууннар соңнуг-мурнуг кирип эгелээн. Август айның баштайгы хүннеринде 10 кожууннуң көдээ ажыл-агыйларында мал чеминиң белеткели шуудай берген. Каа-Хем, Таңды кожууннар тус-тузунда 1500 тонна сигенни мал чеминге эрткен неделяга чедир белеткээн. Улуг-Хем, Чаа-Хөл, Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл дээш арткан кожууннар сиген кезилдезинче август ортаа үезинде кирер. Чүге дээрге оът-сигенниң үнүжү кааңдаашкынныг бо чылда арай таары. Чижээлээрге, Кызыл кожууннуң сиген шөлдериниң дүжүткүрү бир гадан чүгле сес центнер болган. Таңды кожуунда – 20 центнер.

Сигенни мал чеминге белеткээр ажылдарны ам дээрезинде колдуунда суггаттыг шөлдерде чорудуп, чайгаар үнген хөй чылдыг сигеннерниң өзүмү бедип кээрин көдээниң ажыл-ишчилери манап турар. Бо неделяда черлер-черлерде эрткен суггур чаъстар чайгаар үнген оът-сигенниң ам-даа өзеринге дөгүм болур ужурлуг.

Мал чеминиң белеткелинге кожуг дериг-херекселдиг 400 ажыг машина-техниканы, 100 хире бригадаларны хаара туткан.

Машина-техника ажыглаары эпчок улуг эвес оймактарда болгаш, алаактарны сигенни хол кадыырлары-биле хууда дузалал мал ажыл-агыйларының кежигүннери кезип, сарааттап турар.

/ **ТР-ниң Көдээ ажыл-агый яамызының медээлеринден.**

Ада ТЮЛЮШТУҢ тырттырган чуруу.

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН
2024 чылдың август 7 | №59 (19790)
ШЫН

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ СОҢГУЛДА КОМИССИЯЗЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

БИРГИ САҢ-ХӨӨ ОТЧЁДУНДАН УШТА БИЖИЛГЕ

Соңгулда фондузунче акша-хөреңгилерниң киргени, оон соңгулда каттыжыышкынның, кордакчының акша-хөреңгилерни чарыгдааны

Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдалары

(соңгулда кампаниязының ады)

Бүгү-российаның **«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ»** политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжыышкыны

(соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

Чаңгыс аай республика соңгулда округу

(чаңгыс мандаттыг соңгулда округунуң ады болгаш дугаары)

№ 40704810065000000004 Российаның Ажаалга банкызының Кызылда № 8591/04 салбыры, 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Кочетов кудумчузу, б. 31

(тускай соңгулда санының дугаары, «Российаның Ажаалга банкызы» АН-ниң салбырының ады болгаш адрези)

Саң-хөө отчёдунуң одуруу		Одуруг-нуң чажыт дугаары	Түңү, руб.	Тайыл-быр
1		2	3	4
1	Соңгулда фондунче кирген акшалар, шупту	10	5000000,00	
ооң иштинде				
1.1	Доктаатккан чурум ёзугаар соңгулда фондузун тургузарынга кирген акша-хөреңги	20	5000000,00	
ооң иштинден				
1.1.1	Политиктиг партияның/политиктиг партияның соңгулда каттыжыышкынының/кордакчының боттуң акша-хөреңгилери	30	5000000,00	
3	Чарыгдаан акша-хөреңги, шупту	180	1869900,00	
ооң иштинде				
3.5	Парлалга болгаш өске-даа суртаал материал-дарын үндүреринге база тарадырынга	240	1869900,00	
5	Отчётту дужаап турар хүнде фондунуң хөреңгилериниң артыы (банк шынзылгазы-биле бүзүредип шынзыдар) (одуруг 300 = одуруг 10 - одуруг 110 - одуруг.180 - одуруг.290)	300	3130100,00	

Бо саң-хөө отчёдунда айыттынган дыңнадыгларның шынга дүүшкээн бадыткап тур мен, соңгулда фондузундан дашкаар өске акша-хөреңгини соңгулда кампаниязын чорударынга киириштирбээн.

Соңгулда каттыжыышкынының саң-хөө айтырыгларының талазы-биле төлээзи

Таңма базар чери

23.07.2024 ч. Д.О. Соян
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы 24.07.2024 ч Л.С. Андалаева
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

БИРГИ САҢ-ХӨӨ ОТЧЁДУНДАН УШТА БИЖИЛГЕ

Соңгулда фондузунче акша-хөреңгилерниң киргени, оон соңгулда каттыжыышкынның, кордакчының акша-хөреңгилерни чарыгдааны

Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдалары

(соңгулда кампаниязының ады)

«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫНЫҢ соңгулда каттыжыышкыны

(соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

Чаңгыс аай республика соңгулда округу

(чаңгыс мандаттыг соңгулда округунуң ады болгаш дугаары)

№ 40704810165000000002 Российаның Ажаалга банкызының Кызылда № 8591/04 салбыры, немелде офис№ 8591/04

(тускай соңгулда санының дугаары, «Российаның Ажаалга банкызы» АН-ниң салбырының ады болгаш адрези)

Саң-хөө отчёдунуң одуруу		Одуругнуң чажыт дугаары	Түңү, руб.	Тайыл-быр
1		2	3	4
1	Соңгулда фондузунче кирген акшалар, шупту	10	0,00	
2	Соңгулда фондузундан эгиткен акшалар, шупту	110	0,00	
3	Чарыгдаан акша-хөреңги, шупту	180	0,00	
4	Фондунуң чарыгдаттынмайн барган акша-хөреңгилерин соңгулда фондузунче шилчиткен акша-хөреңгилерге дүүштүр хуваап үлээни	290	0,00	
5	Отчётту дужаап турар хүнде фондунуң хөреңгилериниң артыы (банк шынзылгазы-биле бүзүредип шынзыдар) (одуруг 300 = одуруг 10 - одуруг 110 - одуруг.180 - одуруг.290)	300	0,00	

Бо саң-хөө отчёдунда айыттынган дыңнадыгларның шынга дүүшкээн бадыткап тур мен, соңгулда фондузундан дашкаар өске акша-хөреңгини соңгулда кампаниязын чорударынга киириштирбээн.

Соңгулда каттыжыышкынының саң-хөө айтырыгларының талазы-биле төлээзи

Таңма базар чери

22.07.2024 ч. М.С.-Х. Чаңгы-оол
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы 24.07.2024 ч Л.С. Андалаева
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

БИРГИ САҢ-ХӨӨ ОТЧЁДУНДАН УШТА БИЖИЛГЕ

Соңгулда фондузунче акша-хөреңгилерниң киргени, оон соңгулда каттыжыышкынның, кордакчының акша-хөреңгилерни чарыгдааны

Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутатта-рының соңгулдалары

(соңгулда кампаниязының ады)

РОССИЯНЫҢ ЛИБЕРАЛ-ДЕМОКРАТТЫГ ПАРТИЯЗЫ – ЛДПР политиктиг партияның ТЫВАДА РЕГИОНАЛДЫГ САЛБЫРЫНЫҢ соңгулда каттыжыышкыны (соңгулда каттыжыыш-кынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

(соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

Чаңгыс аай республика соңгулда округу

(чаңгыс мандаттыг соңгулда округунуң ады болгаш дугаары)

№ 40704810365000000005 Российаның Ажаалга банкызының Кызылда № 8591 салбыры, немелде офис№ 8591/0004

(тускай соңгулда санының дугаары, «Российаның Ажаалга банкызы» АН-ниң салбырының ады болгаш адрези)

Саң-хөө отчёдунуң одуруу		Одуруг-нуң чажыт дугаары	Түңү, руб.	Тайыл-быр
1		2	3	4
1	Соңгулда фондузунче кирген акшалар, шупту	10	0,00	
2	Соңгулда фондузундан эгиткен акшалар, шупту	110	0,00	
3	Чарыгдаан акша-хөреңги, шупту	180	0,00	
4	Фондунуң чарыгдаттынмайн барган акша-хөреңгилерин соңгулда фондузунче шилчиткен акша-хөреңгилерге дүүштүр хуваап үлээни	290	0,00	
5	Отчётту дужаап турар хүнде фондунуң хөреңгилериниң артыы (банк шынзылгазы-биле бүзүредип шынзыдар) (одуруг 300 = одуруг 10 - одуруг 110 - одуруг.180 - одуруг.290)	300	0,00	

Бо саң-хөө отчёдунда айыттынган дыңнадыгларның шынга дүүшкээн бадыткап тур мен, соңгулда фондузундан дашкаар өске акша-хөреңгини соңгулда кампаниязын чорударынга киириштирбээн.

Соңгулда каттыжыышкынының саң-хөө айтырыгларының талазы-биле төлээзи

Таңма базар чери

23.07.2024 ч. Ю.В. Арланмай
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы 24.07.2024 ч Л.С. Андалаева
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

БИРГИ САҢ-ХӨӨ ОТЧЁДУНДАН УШТА БИЖИЛГЕ

Соңгулда фондузунче акша-хөреңгилерниң киргени, оон соңгулда каттыжыышкынның, кордакчының акша-хөреңгилерни чарыгдааны

Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдалары

(соңгулда кампаниязының ады)

“Чаа кижилер” политиктиг партияның соңгулда каттыжыышкыны (соңгулда каттыжыыш-кынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

(соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

Чаңгыс аай республика соңгулда округу

(чаңгыс мандаттыг соңгулда округунуң ады болгаш дугаары)

№ 40704810665000000006 Российаның Ажаалга банкызының Кызылда № 8591/0004 салбыры, 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Кочетов кудумчузу,бажың 31

(тускай соңгулда санының дугаары, «Российаның Ажаалга банкызы» АН-ниң салбырының ады болгаш адрези)

Саң-хөө отчёдунуң одуруу		Одуруг-нуң чажыт дугаары	Түңү, руб.	Тайыл-быр
1		2	3	4
1	Соңгулда фондузунче кирген акшалар, шупту	10	0,00	
2	Соңгулда фондузундан эгиткен акшалар, шупту	110	0,00	
3	Чарыгдаан акша-хөреңги, шупту	180	0,00	
4	Фондунуң чарыгдаттынмайн барган акша-хөреңгилерин соңгулда фондузунче шилчиткен акша-хөреңгилерге дүүштүр хуваап үлээни	290	0,00	
5	Отчётту дужаап турар хүнде фондунуң хөреңгилериниң артыы (банк шынзылгазы-биле бүзүредип шынзыдар) (одуруг 300 = одуруг 10 - одуруг 110 - одуруг.180 - одуруг.290)	300	0,00	

(Уланчызы 5-ки арында).

(Төнчүзү. Эгези 4-кү арында)

Бо саң-хөө отчёдунда айыттынган дыңнадыгларның шынга дүүшкээн бадыткап тур мен, соңгулда фондузундан дашкаар өске акша-хөреңгини соңгулда кампаниязын чорударынга кииріштирбээн.

Соңгулда каттыжыышкынының саң-хөө айтырыгларының
талазы-биле төлээзи

Таңма базар чери

23.07.2024 ч. А.В. Иргит.
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы 24.07.2024 ч Л.С. Андалаева
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

БИРГИ САҢ-ХӨӨ ОТЧЁДУНДАН УШТА БИЖИЛГЕ
Соңгулда фондузунче акша-хөреңгилерниң киргени, оон соңгулда каттыжыышкынның, кордакчының акша-хөреңгилерни чарыгдааны

Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдалары

(соңгулда кампаниязының ады)

“Чөптүг Россия” — Патриоттар – Шын дээш” деп Социалистиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжыышкыны (соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

(соңгулда каттыжыышкынның ады/кордакчының фамилиязы, ады, адазының ады)

Чаңгыс аай республика соңгулда округу

(чаңгыс мандаттыг соңгулда округунуң ады болгаш дугаары)

№ 40704810265000000008 Россияның Ажаалга банкызының Кызылда № 8591/04 салбыры, 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Кочетов кудумчузу,бажың 31

(тускай соңгулда санының дугаары, «Россияның Ажаалга банкызы» АН-ниң салбырының ады болгаш адрези)

Саң-хөө отчёдунуң одуруу		Одуругнуң чажыт дугаары	Түңү, руб.	Тайылбыр
1		2	3	4
1	Соңгулда фондузунче кирген акшалар, шупту	10	0,00	
2	Соңгулда фондузундан эгиткен акшалар, шупту	110	0,00	
3	Чарыгдаан акша-хөреңги, шупту	180	0,00	
4	Фондунуң чарыгдаттынмайн барган акша-хөреңгилерин соңгулда фондузунче шилчиткен акша-хөреңгилерге дүүштүр хуваап үлээни	290	0,00	
5	Отчётту дужаап турар хүнде фондунуң хөреңгилериниң артыы (банк шынзылгазы-биле бүзүредип шынзыдар) (одуруг 300 = одуруг 10 - одуруг 110 - одуруг.180 - одуруг.290)	300	0,00	

Бо саң-хөө отчёдунда айыттынган дыңнадыгларның шынга дүүшкээн бадыткап тур мен, соңгулда фондузундан дашкаар өске акша-хөреңгини соңгулда кампаниязын чорударынга кииріштирбээн.

Соңгулда каттыжыышкынының саң-хөө айтырыгларының
талазы-биле төлээзи

Таңма базар чери

23.07.2024 ч. М.М. Дадар-оол.
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы 24.07.2024 ч Л.С. Андалаева
(хол үжүү, чылы, айы, хүнү, инициалдар, фамилия)

Чаңгыс мандаттыг соңгулда округтарының талазы-биле бүрүткеткен Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутадынга кордакчыларның дугайында дыңнадыглар

№ 1 чаңгыс мандаттыг Правобережный соңгулда округу

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Монгуш Эдуард Мергенович**
Төрүттүнген чылы	1989
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың транспорт техникуму, Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг профессионал өөредилге чери, 2020 ч.
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Росчеткилер Сибирь Тываэнерго» АН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	механик
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Саая Аржаан Сергеевич**
Төрүттүнген чылы	1997
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Сибирьның хереглекчилер кооперациязының университеди» Россия Федерациязының Төп чөвүлелиниң автономнуг коммерциялыг эвес дээди өөредилге чери, 2019.
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	түр када ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Санчат Аяс Сергеевич**
Төрүттүнген чылы	1978
Төрүттүнген чери	Томск облазы, Томск хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 1999
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Россия Федерациязының Чепсектиг күштери 55115 дугаарлыг шериг кезээ Тыва Республика, Кызыл хоорай
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	керээ-биле шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-россияның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Чадамба Айдысмаа Партизановна**
Төрүттүнген чылы	1989
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Булуң-Терек сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Таңды кожуун, Балгазын суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Новосибирск хоорайда Россия Федерациязының Кадык камгалал яамызының “Күрүнениң эмчи университеди” Күрүнениң федералдыг бюджет хандырылгалыг дээди өөредилге чери, 2019
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	түр када ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Шадрина Нина Леонидовна**
Төрүттүнген чылы	1953
Төрүттүнген чери	Красноярск крайның Новоселовск районунуң Кома сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Тывахамаатытөлевилел» ААН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	төлевилелдер килдизиниң начальниги
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 2 чаңгыс мандаттыг Барыын соңгулда округу

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Бадыргы Ирина Опанасовна**
Төрүттүнген чылы	1966
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Чаа-Хөл сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Томскының Күш-ажылчы Кызыл тук ордениг эмчи институду, 1991.
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	“Тыва Республиканың наркология диспансери” Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг кадык камгалалының албан чери
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	кол эмчиниң медицина кезээниң талазы-биле оралакчызы
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) үшкү чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Байкалов Сергей Валерьевич**
Төрүттүнген чылы	1971
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожуунның, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2005

(Уланчызы 6-гы арында).

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН
2024 чылдың август 7 | №59 (19790)
ШЫН

(Төнчүзү. Эгези 5-ки арында»)

Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Теплосеть плюс» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	кол инженер
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Кравцов Сергей Викторович
Төрүттүнген чылы	1958
Төрүттүнген чери	ТЫВА АВТОНОМНУГ ОБЛАСТЫҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙЫ
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылда күрүнениң башкы институду, 1981
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	хууда сайгарлыкчы
Кордакчының депшидилгези	РЛПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Ламажык Чайнаш Александровна
Төрүттүнген чылы	1995
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунуң Тээли сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«МЭИ»-ниң Национал шинчилелдер университеди", 2019
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«ТЭК-4 башкарылга компаниязы» КУБ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	бүдүрүлге-техниктиг албанның даргазының оралакчызы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Уюсов Сергей Васильевич
Төрүттүнген чылы	1953
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Чадаана хоорайы
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Сибирьниң технологтуг институду, 1991
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	КХН «Восток»
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	чиңгине директор
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады.	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) үшкү чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-российаның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	Бүгү-российаның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбырының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 3 чаңгыс мандаттыг төп соңгулда округу

Фамилиязы, ады, адазының ады	Айызан Артем Адар-оолович
Төрүттүнген чылы	1994
Төрүттүнген чери	Улан-Удэ хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«МЭИ»-ниң Национал шинчилелдер университеди", 2018
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	ТР-ниң "ЧЭК-4 башкарылга компаниязы" КУБ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Кол инженерниң оралакчызы – бүдүрүлге-техниктиг албанның начальниги
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Бачевская Валентина Петровна
Төрүттүнген чылы	1954
Төрүттүнген чери	Талды-Курган областың Талды-Курган районунуң Крупское сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Томскының автоматчыткан эргелел системаларының болгаш радиоэлектрониканың институду, 1977
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер

Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» деп Социалистиг политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Полевич Лидия Никоноровна
Төрүттүнген чылы	1964
Төрүттүнген чери	КРАСНОЯРСК КРАЙНЫҢ ШУШЕНСК РАЙОНУНУҢ МИГНА СУУРУ
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Ачинскиде РСФСР-ниң Садыг яамызының Совет садыгның техникуму, 1984
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Сенников Валентин Васильевич
Төрүттүнген чылы	1983
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызыл хоорайда Тываның күрүне университеди, 2005
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	хууда сайгарлыкчы
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Чулдум-оол Чалым Сюндюпович
Төрүттүнген чылы	1987
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Өвүр кожуунунуң Чаа-Суур сууру.
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«Сибирьде күрүнениң М.Ф. Решетнев аттыг аэрокосмос университеди» күрүнениң федералдыг бюджет хандырылгалыг дээди өөредилге чери, 2016
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Россия Федерациязының Чепсектиг күштери, Тыва Республиканың Кызыл хоорайда 55115 дугаар шериг кезээ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Керээ ёзугаар шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-российаның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 4 чаңгыс мандаттыг Магистральный соңгулда округу

Фамилиязы, ады, адазының ады	Арланмай Юлия Владимировна
Төрүттүнген чылы	1970
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Туран хоорайы
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Москва хоорайда "Москваның "Синергия" саңхөө болгаш үлетпүр университеди" Күрүнениң эвес хууда дээди өөредилге чери, 2021 ч.
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады.	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) алдыгы чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның Либерал-демократтыг политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбырының координатору, РЛДПР-Россияның Либерал-демократтыг политиктиг партиязының.
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	Донгак Буян Алексеевич
Төрүттүнген чылы	1977
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Чөөн-Хемчик кожуунунуң Теве-Хая сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	"Санкт-Петербургтуң күрүне университеди" күрүнениң федералдыг бюджет хандырылгалыг дээди өөредилге чери, 2000

(Уланчызы 7-ги арында)

(Эгези, төнчүзү 6-гы арында)

Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Россия Федерациязының Чепсектиг күштери, 95376 дугаарлыг шериг кезээ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-российаның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Күжүгет Маадыр Радионович**
Төрүттүнген чылы	1990
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Ак-Довурак хоорайы
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	"Тываның күрүне университеди" күрүнениң федералдыг бюджет хандырылгалыг дээди өөредилге чери, 2022
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	"Ак-Довурак хоорайның спорт школазы" күрүнениң бюджет хандырылгалыг немелде өөредилге чери
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	тренер-башкы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия»
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Монгуш Елизавета Монгун-ооловна**
Төрүттүнген чылы	1992
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Ак-Тал сууру.
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	"Россия Федерациязының Иштики херектер яамызының Москвада университеди" дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң казнадан хандырттынар өөредилге албан чери, 2014 ч.
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	КЕЗЕМЧЕ КҮҮСЕЛДЕЗИНИҢ ФЕДЕРАЛДЫГ АЛБАНЫНЫҢ ТЫВА РЕСПУБЛИКАДА ЭРГЕЛЕЛИ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	саң-хөө-экономика салбырының күш-ажыл төлевириниң санаашкынын организастаар бөлүктүң улуг аналитиги
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» деп Социалистиг политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» деп Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Хыналда-ревизия комиссиязының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Монгуш Светлана Болат-ооловна**
Төрүттүнген чылы	1983
Төрүттүнген чери	Россия, Тыва АССР-ниң Чөөн-Хемчик кожуунунуң Хайыракан сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Улан-Удэ хоорайда "В.Р. Филиппов аттыг Бурятияның күрүне академиязы» күрүнениң федералдыг дээди профессионал өөредилге чери, 2011 ч.
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	хууда сайгарлыкчы
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 5 чаңгыс мандаттыг Первомайский соңгулда округу

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Кенден Артем Артемович**
Төрүттүнген чылы	1992
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Шагаан-Арыг хоорайы
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	"Красноярскының В.П. Астафьев аттыг күрүнениң педагогика университеди" күрүнениң федералдыг бюджет хандырылгалыг дээди профессионал өөредилге чери, 2014 ч
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	"Профессионал орулга" тускай үндүрүг чурумун ажыглап турар кижи
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Хыналда-ревизия комиссиязының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

Фамилиязы, ады, адазының ады	**Куулар Лодой-Дамба Эртинеевич**
Төрүттүнген чылы	1982
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Сүт-Хөл кожуунунуң Сүт-Хөл сууру
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызыл хоорайда "Тываның күрүне университеди" күрүнениң дээди профессионал өөредилге чери, 2006 ч.
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	организастыг-партийжи ажыл талазы-биле секретарь
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады.	Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының алдыгы чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	**Монгалбии Каадыр Леонидович**
Төрүттүнген чылы	1994
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Танды кожуун, Балгазын суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай, Каа-Хем кожуун, Сарыг-Сеп сумузу
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Түр үеде ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	Боду бодун идип үндүрген
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	**Монгуш Андрей Тэмирович**
Төрүттүнген чылы	1982
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Түр үеде ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-российаның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	**Сарыглар Кежик Ачын-оолович**
Төрүттүнген чылы	1994
Төрүтүнген чери	Тыва Республика, Сүт-Хөл кожуун, Бора-Тайга сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Сүт-Хөл кожуун, Суг-Аксы сумузу.
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Түр үеде ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия»
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү»
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	**Цитцер Виктор Викторович**
Төрүттүнген чылы	1958
Төрүттүнген чери	КРАСНОЯРСК КРАЙ, УЖУР ХООРАЙ
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың авто-орук техникуму 1978
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Надир» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Чиңгине директор
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) үшкү чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	РЛПР-Российаның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	член Политической партии ЛДПР-Либерально-демократической партии России
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кандидат

№ 6 Восточный чаңгыс мандаттыг соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	**Верзаков Сергей Анатольевич**
Төрүттүнген чылы	1970
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Танды кожуун, Хову-Аксы

(Уланчызы 8-ки арында)

(Эгези. Төнчүзү 7-ги арында).

Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай, хоорайжыды туттунган Каа-Хем
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Красноярскының политехниктиг техникумунуң Кызылга салбыры, 1993 ч
Ажылдап азы албан хаап турар кол чериар	«Теплосеть плюс» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	инженер
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кандидат

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Гребёнкин Даниил Владимирович
Төрүтүнген чылы	1986
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«Сибирьниң күрүнениң технологтуг университеди» дээди профессионал өөредилгезиниң күрүнениң өөредилге чери, Красноярск хоорай, 2008
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Скаковец Анна Валерьевна хууда сайгарлыкчы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	охранник
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВА РЕСПУБЛИКАДА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ» кежүгүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кандидат

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ооржак Ролан Чадамбаевич
Төрүттүнген чылы	1981
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Чадаана хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Москваның М.В. Ломоносов аттыг күрүне университеди, 2006
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Делегей чергелиг «Хөөмей» академиязы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Фото-видеобүдүрүлге студиязының эргелекчизи
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-россияның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Почикаев Роман Сергеевич
Төрүттүнген чылы	1991
Төрүттүнген чери	ТЫВА РЕСПУБЛИКА, Тожу кожуун, Ырбан сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«Россия Федерациязының юистиция яамызының академиязы», 2013
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Бора» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Чиңгине директор
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) үшкү чыыжының доктаамал эвес үндезинде депутады
Кордакчының депшидилгези	РЛПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	РЛПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының кежүгүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Хаплак Белек Борисович
Төрүттүнген чылы	1993
Төрүттүнген чери	Тыва Респўблика, Сүт-Хөл кожуун, Кызыл-Тайга сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Красноярскының күрүнениң аграрлыг университеди, 2016
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республиканың күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези «ТЭК-4 башкарылга компаниязы»
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Дарганың оралакчызы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» ПОЛИТИКТИГ ПАРТИЯ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү»

Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

Бай-Тайганың чаңгыс мандаттыг №7 соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Иргит Ужар-оол Александрович
Төрүттүнген чылы	1971
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Бай-Тайга кожуун, Кара-Хөл сумузу.
Кордакчының чурттап турар Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорайРеспублика Тыва, Бай-Тайгинский район, Кара-Хөл сумузу
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2000
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Хууда сайгарлыкчы
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Бай-Тайга кожууннуң Төлээлекчилер хуралының доктаамал эвес үндезинниг депутады
Кордакчының депшидилгези	Бүгү-россияның «ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» партиязының кежүгүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Конзай Аржаан Нарын-оолович
Төрүттүнген чылы	1993
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Бай-Тайга кожуун, Тээли сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Бай-Тайга кожуун, Хемчик сумузу
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2016
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Бай-Тайга кожууннуң чагыргазы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	ЕДДС-те оперативтиг дежурный
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия»
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Салчак Сергей Сээ-Сюрюнович
Төрүттүнген чылы	1954
Төрүттүнген чери	Тыва автономнуг область, Бай-Тайга район, Тээли сумузу.
Кордакчының чурттап турар Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва республика, Бай-Тайга кожуун, Тээли сумузу.
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Новосибирскиниң дээди партийжи школазы, 1984
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Бай-Тайга кожууннуң Төлээлекчилер хуралының алдыгы чыыжының доктаамал эвес үндезинниг депутады
Кордакчының депшидилгези	РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалының дугайында дыңнадыглар	« РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» Политиктиг партияның кежүгүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Сонам Эрес Монгун-оолович
Төрүттүнген чылы	1968
Төрүттүнген чери	КЫЗЫЛ хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика Тыва, Кызыл кожуун, хоорайжыткан Каа-Хем суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Иркутскының күрүнениң педагогика институду, 1991
Ажылдап азы албан хаап турар чери	«Голев Даг-руда компаниязы» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Хөй-ниити харылзаалар талазы-биле специалист
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

Чөөн-Хемчиктиң чаңгыс мандаттыг № 9 соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Кужугет Серенмаа Кертик-ооловна
Төрүттүнген чылы	1949
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Сүт-Хөл кожуун, Кызыл-Тайга сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Чөөн-Хемчик кожуун, Чадаана хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың башкы училищези, 1970

(Уланчызы 9-ку арында)

(Эгези. Төнчүзү 8-ки арында).

Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	Россияның ЛДПР-Либерал-демократтыг партиязының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Очур-Суге Тэмирович
Төрүттүнген чылы	1993
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Кызыл кожуун, хоорайжыткан Каа-Хем суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Бажың ажылы
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Салчак Орлан Владиславович
Төрүттүнген чылы	1997
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«Ижевскиини М.Т. Калашников аттыг күрүнениң техниктиг университеди», 2022
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«ТЭК4 Башкарылга компаниязы»
Тыва «Управляющая компания ТЭК 4» Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Бүдүрүлге-техниктиг албанның инженери
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия»
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү»
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

Сүт-Хөлдүң чаңгыс мандаттыг № 10 соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Айбек Борисович
Төрүттүнген чылы	1988
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Улуг-Хем район, Ак-Туруг сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«Красноярскиниң В.П. Астафьев аттыг күрүнениң бюджеттиг дээди өөредилге чери», 2014
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республиканың немелде өөредилге бюджеттиг албан-чери, «Олимп» олимпийжи курлавырлар школазы
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	тренер башкы
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ондар Онер Онерович
Төрүттүнген чылы	1990
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Сүт-Хөл район, Бора-Тайга сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Барнаул хоорайның «Алтайның күрүне университеди», 2013
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Хууда сайгарлыкчы
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ондар Саян Оюн-оолович
Төрүттүнген чылы	1995
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2016
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республиканың немелде өөредилге чери күрүнениң автомномнуг албан-чериниң «Субедей» спортчу школазы,
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	директор
Кордакчының депшидилгези	Бодун боду идип үндүрген
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ондар Чейнеш Туран-ооловна
Төрүттүнген чылы	1979
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Шамбалыг сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Сукпак сумузу
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тыва Республиканың медицина колледжи, 2012
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Сувакбут Олча Октябринович
Төрүттүнген чылы	1992
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2015
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Түр үеде ажыл чок
Кордакчының депшидилгези	«Чаа кижилер» полиртктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«Чаа кижилер» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

№ 11 Улуг-Хемниң чаңгыс мандаттыг округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Биче-оол Буян Владимирович
Төрүттүнген чылы	1975
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың башкы институду, 1996
Ажылдап турар чери	«ЦСКА» спортчу школаның салбыры
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	директор
Доктаамал эвес үндезинде депутаттың хүлээлгелерин күүседип турарының дугайында медээлер болгаш кордакчының депутат кылдыр кирип турар төлээлекчи органының ады	Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының доктаамал эвес үндезинниг депутады
Кордакчының депшидилгези	Боду боду идип үндүрген
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Дулуш Аянмаа Даш-ооловна
Төрүттүнген чылы	1974
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Шагаан-Арыг хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Бурятияның көдээ ажыл-агыйы академиязы, 1997
Ажылдап турар чери	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧӨПТҮГ РОССИЯ-ПАТРИОТТАР-ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының кежигүнү. Партияның регионадлыг салбырының хыналда-ревизия комиссиязының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Алдын-Сай Викторовна
Төрүттүнген чылы	1995
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Ак-Довурак хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай, СНТ 13 «Вавилин ээтпээ»
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	К.А. Тимирязев аттыг Россияның аграрлыг университеди, 2018
Ажылдап турар чери	ТР-ниң хөй хүлээлгелиг төвү
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Килдис эргелекчизи
Кордакчының депшидилгези	«Чаа кижилер» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«Чаа кижилер» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

(Уланчызы 10-гу арында)

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН
2024 чылдың август 7 | №59 (19790)
ШЫН

(Эгези. Төнчүзү 9-ку арында)

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Алена Сергеевна
Төрүттүнген чылы	1983
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Тес-Хем кожуун, Самагалдай сумузу
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2013
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Бажың ээзи
Кордакчының депшидилгези	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	РЛДПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Шивит Сылдыс Андрианович
Төрүттүнген чылы	1989
Төрүттүнген чери	Тыва АССР, Шагаан-Арыг хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика Тыва, Кызыл хоорай, Спутник девискээри
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Чөөн-Сибирьниң күрүнениң технологиялар болгаш эргелел университеди, 2016
Ажылдап турар чери	Кызыл хоорайның шериг комиссариады
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Керээ-биле шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	«Чаңгыс демниг Россия» политиктиг партияның регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

Кызылдың чаңгыс мандаттыг №12 соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Давакай ШолбанАржаевич
Төрүттүнген чылы	1992
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Суклак сумузу
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Иркутскының күрүне университеди, 2018
Ажылдап турар чери	Кызыл кожууннуң чагыргазы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Административтиг комиссияның консультантызы
Кордакчының депшидилгези	«Чаа кижилер» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«Чаа кижилер» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	Бүрүткеткен кордакчы

Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Суклак
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Иркутскының күрүне унисерситеди
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Тыва Республиканың Кызыл кожуун чагыргазы
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Административтиг комиссияның консультантызы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ондар Айдын-Монге Андреевич
Төрүттүнген чылы	1990
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Кызыл районнуң Шамбалыг суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Шамбалыг суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Байкалдың күрүнениң экономика болгаш эрге-хоойлу университеди, 2014
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Тыва Республика Кызыл хоорайның, 55115 шериг кезээнде РФ-тиң Камгалал күштеринде керээ езугаар шериг албанын эртирип турар
Кордакчының депшидилгези	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Хертек Эдиски Олегович
Төрүттүнген чылы	1991
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Бай-Тайга районнуң Кара-Хөл суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Рязаньның армия генералы В.Ф. Маргелов аттыг Суворов орденининң дээди гвардейжи училищези, 2019
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Тускай үндүрүг төлептиг турар, бодун боду ажыл-биле хандыртынган

Кордакчының депшидилгези	РЛПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	РЛПР-Россияның либерал-демократтыг партиязы политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 13 Таңдының чаңгыс мандаттыг соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Оюн Дмитрий Сергеевич
Төрүттүнген чылы	1985
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Таңды районнуң Кочетов суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Суклас суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Агитация болгаш пропаганда талазы-биле секретарь
Судтадып чораан дугайында медээлер	Судтадып чораан — Россия Федерациязының Кеземче дүрүмүнүң «Оор чорук» деп 158 статьязының 2-ги кезээ, 16.11.2010 чылда дуглаан.
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Оюн Жанна Чагар-ооловна
Төрүттүнген чылы	1967
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Таңды районнуң Сосновка суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Таңды кожуун, Дүрген суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Назаровонуң медицина училищези, 1989
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Доктаамал эвес үндезинге депутат хүлээлгелериниң күүселдезиниң дугайында дыңнадыглар	доктаамал эвес үндезинге Тыва Республиканың Таңды кожууннуң Төлээлекчилер хуралының депутады
Кордакчының депшидилгези	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Оюн Камила Шавыевна
Төрүттүнген чылы	1988
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Таңды районнуң Балгазын суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Таңды кожуун, Балгазын суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Балгазынның дугаары 2 профессионал училище, 2008
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Балгазынның нийти билиг ортумак школазы
Кордакчының депшидилгези	кладовщик
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Оюн Чечек Савельевна
Төрүттүнген чылы	1981
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Бай-Тайга районнуң Шуй суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Таңды кожуун, Бай-Хаак суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Менеджмент, экономика болгаш инновация институду, 2017
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Таңды кожуун чагыргазы
Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Спорт талазы-биле кол специалист
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 14 Бии-Хемниң чаңгыс мандаттыг соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Бичи-оол Родион Валерьевич
Төрүттүнген чылы	1986
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Бии-Хем районнуң Тарлаг суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг чериниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың экономика болгаш эрге-хоойлу техникуму, 2005
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республика, Кызыл хоорай, Россия Федерациязының Чепсектиг күштери 55115 шериг кезээ

(Уланчызы 11-ги арында)

(Төнчүзү. Эгези 10-гу арында)

Ээлеп турары албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Керээ езугаар шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	Бодун боду депшиткен
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Ковальногих Татьяна Михайловна
Төрүттүнген чылы	1970
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Бии-Хем кожууннуң Уюк суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Бии-Хем кожуун, Туран хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның көдээ ажыл-агый техникуму, 1990
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Бии-Хем кожуун чагыргазы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Садып алыышкын адырының специализи
Судтадып чораан дугайында медээлер	Судтадып чораан — Россия Федерациязының Кеземче дүрүмүнүң «Бузурукчу чорук» деп 159 статьяның 3-кү кезээ, 07.03.2012 чылда дуглаан
Кордакчының депшидилгези	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Аяна Кан-ооловна
Төрүттүнген чылы	1974
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Бай-Тайга кожууннуң Тээли суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Аржаан суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның күрүне университеди, 2003
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламент)
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламент) өөредилге, культура, аныяктар политиказы болгаш спорт талазы-биле даргазы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» Бүгү-российжи политиктиг партияның Тыва регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» Бүгү-российжи политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Саая Ай-Херел Орланович
Төрүттүнген чылы	1990
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Барыын-Хемчик районнуң Эрги-Барлык суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Бии-Хем кожуун, Туран хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Тываның көдээ ажыл-агый техникуму 2013
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун чагыргазы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Массалыг информация чепсектери болгаш хөй-нийти-биле ажылдаар информастыг политика килдизиниң кол специализиниң хүлээлгезин түр күүседип турар
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Сарыглар Аяс Алексеевич
Төрүттүнген чылы	1979
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Чадаана хоорпай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Н.Ф.Катанов аттыг Хакасияның күрүне университеди, 2009
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Россия Федерациязының Күрүне Думазының аппарады
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының сески чыыштың Күрүне Думазының депутады Кара-оол Ш.В. Күрүне Думазынга божуу-далаш керээ талазы-биле дузалакчызы
Кордакчының депшидилгези	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Серен-оол Аяс Чатович
Төрүттүнген чылы	1971
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Чадаана хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Тожу кожуун, Тоорпа-Хем суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың автомобиль-орук техникуму, 2008

Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№15 Каа-Хемниң чаңгыс мандаттыг соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Арланмай Артём Андреевич
Төрүттүнген чылы	1997
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Москваның «Синергия» саң-хөө-үлетпүр университеди, 2022
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	студент
Кордакчының депшидилгези	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Конгар Николай Алдын-оолович
Төрүттүнген чылы	1991
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Сибирьниң күрүнениң күш-культура болгаш спорт университеди, 2014
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«ДЕНТАЛ ЭСТЕТИКА» КХН
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Административтиг ажыл-агый кезээниң талазы-биле директорунуң оралакчызы
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Айдыс Радикович
Төрүттүнген чылы	1990
Төрүттүнген чери	Чадаана хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Кызылдың автомобиль-орук техникуму, 2011
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	«Транспорт сервизи болгаш проект» күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Траспорт кезээниң начальниги
Кордакчының депшидилгези	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның ТЫВАДА РЕСПУБЛИКА САЛБЫРЫ
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫ» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Салчак Валерий Балай-оолович
Төрүттүнген чылы	1948
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Каа-Хем кожууннуң Суг-Бажы суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Иркутскунуң улусчу ажыл-агый институду, 1971
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	пенсионер
Кордакчының депшидилгези	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның Тыва Республикада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Чамбалдоо Начын Артурович
Төрүттүнген чылы	1994
Төрүттүнген чери	Тыва Республиканың Каа-Хем районнуң Суг-Бажы суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Каа-Хем кожуун, Суг-Бажы суур
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Сибирьниң күрүнениң геосистема болгаш технологиялар университеди, 2020
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тыва Республика, Кызыл хоорай, Россия Федерациязының Чепсектиг күштери 55115 шериг кезээ
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Керээ езугаар шериг албаны
Кордакчының депшидилгези	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» Бүгү-российжи партияның Тывада регионалдыг салбыры

(Уланчызы 12-ги арында)

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН
2024 чылдың август 7 | №59 (19790)
ШЫН

(Эгези. Төнчүзү 11-ги арында)

Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

№ 16 Эрзинниң чаңгыс мандаттыг соңгулда округу

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Доржу Роберт Дермеевич
Төрүттүнген чылы	1966
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Эрзин районнуң Эрзин суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай
Профессионал эртеминиң дугайында дыңнадыглар	Уралдың арга-арыг техниктиг институду, 1991
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	хуу сайгарлыкчы
Кордакчының депшидилгези	бодун боду депшиткен
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Мижит Шолбан Константинович
Төрүттүнген чылы	1991
Төрүттүнген чери	Тыва АССР-ниң Кызыл районнуң Шамбалыг суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Эрзин кожуун, Эрзин суур
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Эрзинского кожууннуң чагыргазы
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	ЕДДС начальниги
Кордакчының депшидилгези	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партия
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Монгуш Олча Аалчыевна
Төрүттүнген чылы	1994
Төрүттүнген чери	Кызыл хоорай
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем суур
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	бажың ээзи
Кордакчының депшидилгези	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партиязының Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	Россияның Либерал-демократтыг-ЛДПР политиктиг партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

ФАМИЛИЯЗЫ, АДЫ, АДАЗЫНЫҢ АДЫ	Шомбун Шораан Вячеславович
Төрүттүнген чылы	1987
Төрүттүнген чери	Тыва Республика, Эрзин кожуун, Эрзин суур
Кордакчының чурттап турары Россия Федерациязының субъектизиниң, кожууннуң, хоорайның, өске-даа чурттакчылыг черниң ады	Тыва Республика, Кызыл хоорай, Спутник микрорайон
Ажылдап азы албан хаап турар кол чери	Тываның күрүне университеди», 2016
Ээлеп турар албан-дужаалы (кылып турар ажыл-херээ)	Түр үеде ажылдавайн турар
Кордакчының депшидилгези	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» Бүгү-российжи партияның Тывада регионалдыг салбыры
Кордакчының политиктиг партияга хамаарылгалыының дугайында дыңнадыглар	«ЧАҢГЫС ДЕМНИГ РОССИЯ» Бүгү-российжи партияның кежигүнү
Соңгулда киржикчизиниң эрге-байдалы	бүрүткеткен кордакчы

| АГААР-БОЙДУС КАМГАЛАЛЫ |

Буянныг Дус-Хөл кээргенчиг

Дус-Хөлдүң эм-дом шынарын дыңнаваан кижи чүгле Сибирь хамаанчок, бүгү Россияда чок дизе, улугла хөөредиг чок боор.

Бо улуг эвес хөлге Сибирьден, Москва болгаш Санкт-Петербург хоорайлардан дээш өске-даа черлерден кижилер чылдың-на чайын кээп, кадыын экижидип ап турарлар. Хол-бут, оорга чүстериниң, кеш болгаш нерв системазының аарыгларынга хөлдүң суунуң, малгажының эм-дом салдарлыын эртем шинчилелдери бадыткаан. Чүгле 2022 чылда 182 муң кижи Дус-Хөлге кээп дыштанган, кадыының байдалын экижиткен дээрзин албан ёзузунуң медээлеринде айыткан. Ол дээрге Тываның 337 муң санныг чурттакчыларының барык чартык кезии-дир. Мында кижилер удуур-чыдар бажыңнар, аштаныр-чемненир черлер, чугула хереглелдиң бараанналының садыг-наймаазы бар.

Тываның Баштыңы Владислав Ховалыгның даалгазы-биле Дус-Хөлче электри шугумун шөйүп, чырыкты киирген соонда, кижилерниң дыштанырынга, хөлге кирип эмнениринге таарымчалыг байдал улам экижээн. Хөлдүң эриинге чазаглыг орукту кылган, эжинген кижилер дыштаныр чаглактарны, бичии уруглар ойнап чайганыр аткыыштарны туткан. Хөлге эжинген соонда, ооң дустуг суундан аштанып чунуп алыр душту база тургускан. Дус-Хөлге дыштанып келгеннерге өртектиг ачы-дуза чедирери база элээн сайзыраан, эм-дом шынарлыг хөл чүгле эмненир чер эвес, чайгы үеде сайгарлыкчы чоруктуң база бир девискээри апарган. Чаңгыс сөс-биле чугаалаарга, Дус-Хөлге дыштанырынга таарымчалыг байдал хире-шаабиле сайзыраан, моон-даа соңгаар хөгжүүрү чугаажок...

Дус-Хөлдүң бодунга дыштанып келген кижилерниң хамаарылгазы, чымчадыр чугаалаарга, шоолуг-ла эки эвес. Хөлдүң эм-дом шынарлыг суунга эштип, кадыын экижидип ап турар кижилер ону хүннүң-не бокталдырып турар. Дус-Хөлдүң эрии хамаанчок ооң дүвүнден целлофан хаптар, бөрттер, чайгы идик-хеп аймаа база өске-даа чүүлдерни кижилер уштуп эккээр таварылгалар бар. Хөлдүң эриинге бичии уругларның ойнаарактарын, идиктерин, малгаш уруп каан целлофан хаптарын, чук саваларны кижилер каапкаш чоруп турар. Ол бүгүнү көөрге, буянныг Дус-Хөл, кээргенчиг.

2022 чылда 182 муң кижи хөлге дыштанып келген-дир, оларның саны чыл санында көвүдеп турар. Ол хире хөй кижилер хөлдү бокталдырып кээр болза, Тываның энерелдиг агаар-бойдус эртинези 1 дөрбелчин километр четпес азы 550 000 дөрбелчин метр девискээрлиг Дус-Хөлден чүү арттарыл?

Дус-Хөл дээрге агаар-бойдустуң федералдыг чергелиг тураскаалы болгай. Ол эрге-байдалды боттандырар талазы-биле шыңгыы хемчеглерни тус чер эрге-чагыргалары чогуур деңнелге ап чорутпайн турары көскү. Дус-Хөлге дыштанып келген кижилер хөлге кандыг негелделерни сагыыр ужурлуг дээрзиниң дугайында бижимел тайылбыр чарлалдар оларның эштип дыштаныр черлеринде көзүлбес. Дыштанып келген кижилер ол негелделерни канчаар сагып турарын (чижээлээрге, бокталдырбайн азы бокталдырып турарын) хайгаараар видеодериг-херекселди хөлдүң эриинге чүге тургузуп болбас деп. Хөлден малгаш узуп алгаш, чоруп турар, бокту октаан кижилерни видеохайгааралдан илередип көрүп, оларга хамаарыштыр торгаал дээш өске-даа хемчеглерни онаап болгай. Мындыг янзылыг хемчеглерни Таңды кожууннуң тус чер эрге-чагыргазы алыр болза, чүгле ынчан Дус-Хөл арыг, эм-дом шынары баксыравас хөл болуп артар.

Кыдат операторлар Дус-Хөлге кадыкшылга-туризм кластерин тургузар планныг дээрзиниң дугайында медээ массалыг информация чепсектеринде көстүп келген. Ындыг чүве болган төлээде, Дус-Хөлдүң арыг болурунче бөгүнден эгелээш улуг кичээнгей салыр ужурлуг эвес бе?

/ **Ш. МОҢГУШ.**

Авторнуң тырттырган чуруктары.

ШЫН

ТУРГУЗУКЧУЗУ:

"Тывамедиагрупп" ПБ"
ТР-ниң КАА

**Кол редактор
С.Н. МОНГУШ.**

Редакцияның болгаш үндүрүкчүнүң адрези:
667000. Тыва Республика
Кызыл хоорай,
Красноармейская,100,
каът 2, каб.206

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ:
Редактор — 2-01-35.
Чарлал килдизи — 2-18-10
Солун чыскаакчылары:
А.К. Ооржак, А.Ч. Чамзырын — 2-17-94
Корректор: Ч.Н. Мачык,
А.А. Лагбы — 2-17-94
Харылзаа, информация технологиялары болгаш массалыг коммуникациялар адырынга хайгаарал талазы-биле федералдыг албанның Енисей эргелели «Шын» солунну 18.10.2022 чылда бүрүткээн.
**Бүрүткел дугаары —.
ПИ № ТУ 24-01214**

Солунну «Тываполиграф» КХН-ге парлаан.
(Индекс: 667000. Тыва Республика, Кызыл, Щетинкин болгаш Кравченко, 1).

Солунда парлаттынган материалдарның авторларының бодалдары редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттынган саннары болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш авторлар боттары харыылаар.

Чагыдылга индекизи:
хуу кижилерге — П6855,
организацияларга — П6860

Солун неделяда ийи катап үнер (среда, суббота).

Номерни парлалгаже дужааганы:
график езугаар — 21.00,
херек кырында — 18.00.
Солун келбейн барганда, 2-11-52 телефонче долгаар.

Солуннуң сайтызы:
shyn.ru

Электроннуг почтазы:
shyntuva@mail.ru
shyntuva@yandex.ru

Тираж
2304 кезек

2023 ЧЫЛДА “ШЫН” СОЛУННУҢ ЧАГЫДЫЛГАЗЫ:

ПОЧТА ДАМЧЫШТЫР – 1440,96 рубль.

БИР ЭВЕС РЕДАКЦИЯДАН ЧАГЫДАР БОЛЗА,
ЧАРТЫК ЧЫЛДА – 960 рубль.
Тел.: 8(39422)3-39-45, 2-18-10